नेपाल सरकार
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को चौथो तथा वार्षिक प्रगति समीक्षा र मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समिति (MDAC) बैठक

मिति : २०८० श्रावण ३१ गते

प्रस्तुतीकरणको खाका

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुको बजेट र खर्चको स्थिति
- पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकहरूको प्रगति
- कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको समग्र प्रगति स्थिति
- राष्ट्रिय गौरवका र अन्य आयोजनाहरुको आयोजनागत प्रगति
- मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगतिको सारांश
- गुनासो एवम् बेरुजूको स्थिति
- नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यको कार्यान्वयन प्रगति
- मन्त्रालयको क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू
- अघिल्लो MDAC निर्णयको कार्य प्रगति

आर्थिक वर्ष २०७९/८० चौथो त्रैमासिकसम्मको खर्च स्थिति

खर्च शीर्षक	बजेट रू लाखमा		खर्च प्रतिशत
	वार्षिक विनियोजन	खर्च	
चालु	३११५९.४४	२९३६०.४२	९४.२३
पूँजीगत	३८१०८.५	२०५११.२१	५३.८२
वित्तीय	१२०५५३	४२७९६.५	३५.५
जम्मा	१८९८२०.९४	९२६६८.१३	४८.८२

विनियोजन रू : १८ अर्ब ९८ करोड २० लाख

खर्च रू : ९ अर्ब २६ करोड ६८ लाख

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व.२०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
१. उच्च र समतामूलक राष्ट्रिय आय	३५. पर्यटनमा विदेशी मुद्रा आर्जन	अमेरिकी डलर (करोडमा)	२४७.८	२५.५२	२८.५
३. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आवद्धता	१६. आन्तरिक हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	४१.६९	३५.७६	४४.६६ (सन् २०२२)
	१७. अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	६३.७४	१४.५६	३४.८८ (सन् २०२२)

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
३. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आवद्धता	३२.द्विपक्षीय हवाई सम्झौता भएका मुलुक	संख्या	४४	४१	४१ (बहुपक्षीय-१ सहित)
	३३.अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय विमानस्थल	संख्या	३	२	३
	३४.आन्तरिक विमानस्थलको स्तरोन्नति	संख्या	४१	३७	३७

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
४.उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	२.अर्थतन्त्रमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	८.५	१.६५	१.९८
	२८.विदेशी पर्यटक आगमन	संख्या (लाखमा)	२९.५०	१.५(२०२० को भन्दा ३४.३% ले घटेको)	८.१६
	२९. विदेशी पर्यटकको औसत बसाई	दिन	१४.४	१५.५	१३.१
	३०.प्रति पर्यटक खर्च (प्रति दिन)	अमेरिकी डलर	८५	४८	४०.५

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६३. नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय विमानमा उपलब्ध सिट	संख्या (लाखमा)	१४०	८०	८७
	३१. पर्यटन क्षेत्रमा थप प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजारमा)	८३	२	५.४

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ सम्मको प्रगति	आ.व.२०७९/८० चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६४. पर्यटन स्तरको होटल बेड				
	५ तारे होटल	होटल संख्या	२६	१८	१९
		बेड संख्या	५३००	४३४५	४४४५
	१-४ तारे होटल	होटल संख्या	२५०	१५०	१६०
		बेड संख्या	२१२५०	१११०९	१२५२२
	हेरिटेज एवम् बुटिक होटल र रिसोर्ट	होटल संख्या	-	१२१	१२८
		बेड संख्या	-	४७५६	५६८१
	अन्य होटल	होटल संख्या	१९९७	प्रदेशमा हस्तान्तरण भएको।	
		बेड संख्या	५९९१०		
	होमस्टे र क्षमता	संख्या	४४९		
		बेड संख्या	१८०५		

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिकसम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६५. पदमार्ग	कि.मि.	९४१	२०० (ग्रेट हिमालयन ट्रेल सहित)	२१५ (ग्रेट हिमालयन ट्रेल र कल्चरल ट्रेल सहित)
	६६. पहिचान तथा विकास भएका पर्यटकीय गन्तव्यस्थल	संख्या	२२६	७ प्रदेशमा गन्तव्यमा दोस्रो चरणको निर्माण कार्य भइरहेको, ७ वटै प्रदेशमा हिल स्टेशनको रुपमा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्य पहिचान र सम्भाव्यता अध्ययन भइ भौतिक निर्माणको काम शुरु, १८१ स्थानीय तहसँगको साझेदारीमा १८१ वटा पर्यटकीय गन्तव्यमा पूर्वाधार विकासका लागि साझेदारी कार्यक्रम अगाडी बढाइएको।	स्थानीय तहसँगको साझेदारीमा सञ्चालित पर्यटन पूर्वाधार साझेदारी कार्यक्रमहरूमध्ये हालसम्म १२ वटा योजना सम्पन्न भएको र ११३ वटा स्थानीय तहहरूमा कार्यप्रगतिका आधारमा रकम निकासा गरिएको।
	६७. पर्यटन क्षेत्रमा उत्पादित दक्ष जनशक्ति	जना	१५६९०	५७७- नेपाल पर्यटन बोर्ड ६५१- तारागाउँ विकास समिति ३१७- नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान ७५२- नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान जम्मा – २२९७	२६४८ - नेपाल पर्यटन बोर्ड ६८४-तारागाउँ विकास समिति २६७६-नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान ७७०-नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान जम्मा –६७७८

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७९/८० को लक्ष्य	आ.व. २०७८/७९ को प्रगति	आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
५. सुरक्षित, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज	२७. साँस्कृतिक सम्पदाको डिजिटाइजेसन	संख्या	२५०००	६५०००	६००००
	२८. प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण	संख्या	२६५०	२६४	३२३

पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) कार्यक्रमहरुको चौथो त्रैमासिकसम्मको प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तीय	
१	पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना	४१ करोड ३८ लाख	६३.२७	६०.६१	
२	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	७७ लाख	८३.४६	६६.६३	
३	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	१ अर्ब ८२ करोड	५५	९८	
४	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१ अर्ब १२ करोड ६८ लाख	९०.५७	७३.३८	
५	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	४ अर्ब ४० करोड	१०० (निर्माणसम्पन्न)	८५.५२ (समष्टिगत)	(मिति २०७९/९/१७ गते सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट विमानस्थलको समुद्घाटन भएको)

पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) कार्यक्रमहरुको चौथो त्रैमासिकसम्मको प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तीय	
६	निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, बारा	७ करोड	पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्य (नदी नियन्त्रण र वाउण्डरी फेन्सिङ्ग)	३५.७१	सम्मानीत सर्वोच्च अदालतको फैसला बमोजिम नेपाल सरकार समक्ष विज्ञ समूहबाट प्रतिवेदन पेश भएको।
७	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	२४ करोड	९०	८८.९५	
८	लुम्बिनी विकास कोष	१ अर्ब ५५ करोड	८६	५२.९४	लुम्बिनी गुरुयोजनाका बाँकी कार्यहरु, भवन, स्युरेज, ड्रेनेज, सडक, रिभर डाइभर्सन, ल्याण्डस्केप एण्ड व्युटिफिकेशन, नहर लगायतका कार्यहरुको दोस्रो फेजको बोलपत्र आव्हान भएकोमा बजेट अभाव हुने देखिएको।

दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (P2) कार्यक्रमहरुको चौथो त्रैमासिकसम्मको प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तीय	
१	हवाइ यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना (ब.शि.नं. ५०१२५१०२)	१५ करोड	५१	२८	
२	हवाई सुरक्षा तथा हवाई व्यवस्थापन कार्यक्रम	१ करोड १९ लाख	४३	६३.७६	
३	संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	११ करोड १२ लाख	७६	७५.२५	
४	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	२ अर्ब २० करोड	१००	९८	आयोजना मार्च ३१, २०२२ मा सम्पन्न भई अक्टोबर ३१, २०२२ मा Financial Closure समेत भएको।

कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको समग्र भौतिक प्रगति स्थिति

प्राथमिकता	८०% भन्दा माथि प्रगति भएका	५०% देखि ८०% सम्म प्रगति भएका	५०% भन्दा कम प्रगति भएका	जम्मा
पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) आयोजना	५	२	१	८
दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (P2) आयोजना	१	१	२	४
जम्मा	६	३	३	१२

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरुको हालसम्मको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्रतिशतमा

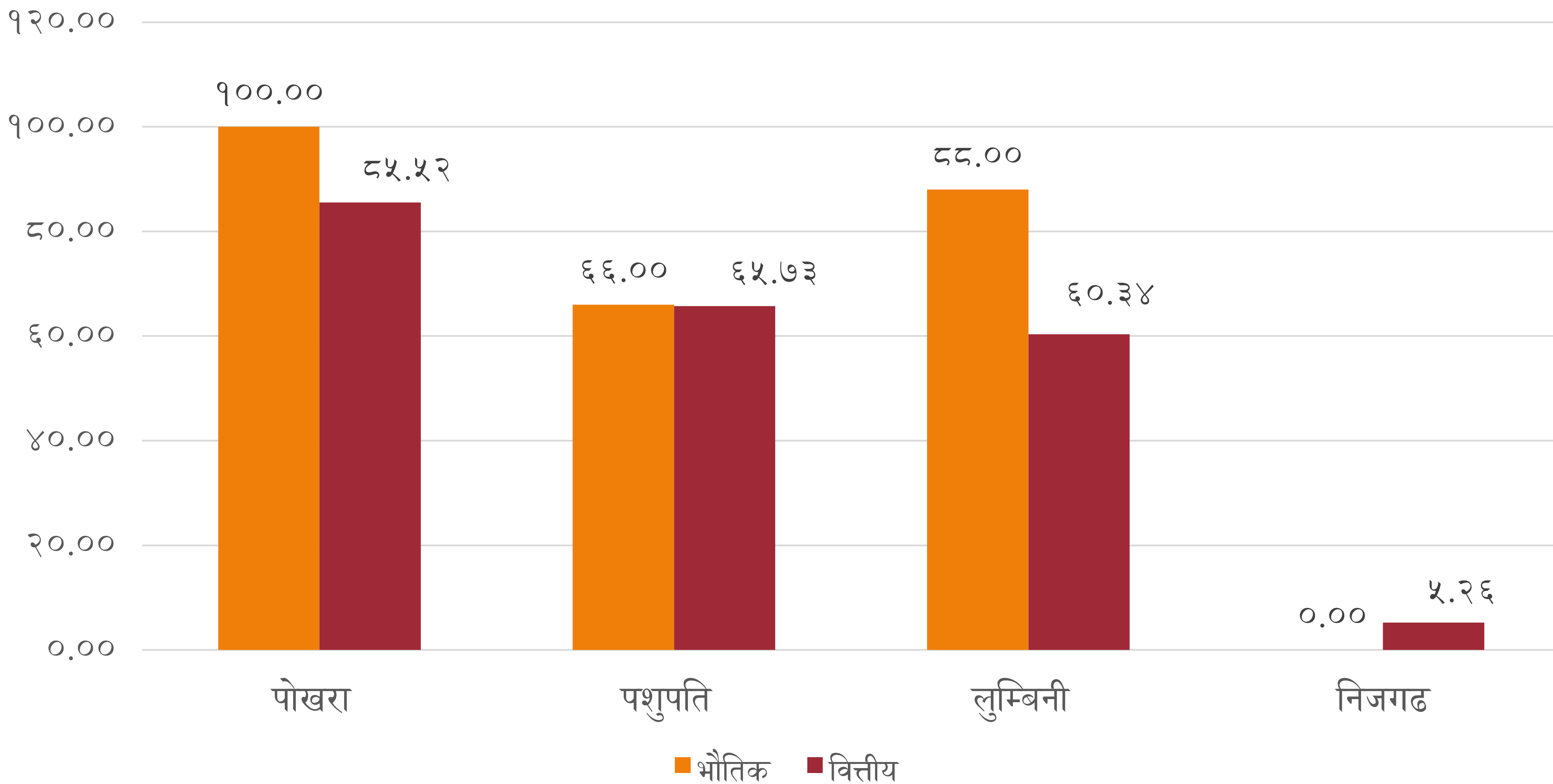

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तीय	
१	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उ. मन्त्रालय	१३ करोड ३० लाख	६५.४०	६८.२०	
२	पर्यटन विभाग	१७ करोड ३३ लाख	९७.१६	९६.४५	
३	पुरातत्त्व विभाग	२ अर्ब २० करोड	६३.२७	९६.४५	
४	राष्ट्रिय अभिलेखालय	३ करोड ६४	८५.००	८१.७०	
५	राष्ट्रिय संग्रहालय	३ करोड ५६ लाख	७९.४	८०.६३	
६	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	१ करोड ६६ लाख	१००	७७.६१	
७	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	१४ करोड २५ लाख	९५.०९	१००	
८	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४ करोड ७४ लाख	९४	९६.७३	
९	नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	५ करोड ४६ लाख	९६.१५	९६.८४	
१०	सांस्कृतिक संस्थान	१ करोड ६० लाख	७९	१००	
११	नारायणहिटी दरबार संग्रहालय	१० करोड ८२ लाख	८८.४६	९०.९०	

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तीय	
१२	भाषा आयोग	५ करोड ४३ लाख	९९.२६	९३.०३	
१३	बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति	७ करोड ८५ लाख	९२.९४	८२	
१४	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	२ करोड	१००	८८.४९	
१५	नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	३ करोड ६ लाख	९३.५८	९३.५६	
१६	क्षेत्रीय संग्रहालयहरु(कपिलवस्तु)	१ करोड ११ लाख	८९	७१.४२	
१७	जातीय संग्रहालय (गोरखा, मुद्रा र धातुकला संग्रहालय)	२ करोड ८३ लाख	९५	८७.६९	
१८	ऐतिहासिक दरवारहरु (गोरखा, हनुमानढोका, नुवाकोट र पाटन दरवार)	८ करोड १७ लाख	९०	९५.१४	
१९	राष्ट्रिय कला संग्रहालय भक्तपुर	२ करोड २ लाख	७९.१०	८९.१७	
२०	स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय भक्तपुर	१ करोड ५२ लाख	१००	८७	
२१	तारागाउँ विकास समिति	२ करोड	१००	१००	

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगति सारांश

सि. नं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	२०७७/७८ सम्मको अवस्था	२०७८/७९ को सम्मको प्रगति	२०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
१.	प्रति पर्यटक प्रतिदिन खर्च (डलर)	६५	४८ (२०२१)	४०.५(सन् २०२२)
२.	प्रति पर्यटक औसत बसाई (दिन)	१५.१	१५.५(२०२१)	१३.१(सन् २०२२)
३.	सासेक-हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना, गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (T2) तथा त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल विस्तार तथा स्तरोन्नति (प्रतिशत)	-	-	२४
४.	पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (प्रतिशत)	८१	९८	१००
५.	सम्पदा पुनःनिर्माण (संख्या)	५८९	६७३	७६०
६.	पर्यटक आगमन (जना)	२,३०,०८५ (सन् २०२०)	१,५०,९६२ (सन् २०२१)	६,१४,८६९ (सन् २०२२)
७.	सञ्चालनमा रहेका विमानस्थल (वटा)	३५	३२	३०

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगति सारांश

सि.नं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	२०७७/७८ को सम्मको अवस्था	२०७८/७९ को सम्मको प्रगति	२०७९/८० को चौथो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
८.	बर्षैभरि सञ्चालन योग्य विमानस्थल (वटा)	३७	३७	३७
९.	रात्रीकालीन उडान सञ्चालनमा आएका विमानस्थल (वटा)	८	८	९
१०.	नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय विमान सेवा (वटा)	२७	२२ (२०२१)	२९
११.	पर्यटकस्तरका होटल (संख्या)	१३१३	२८९	१८
१२.	निर्मित नयाँ पदमार्गको लम्बाई (GHT समेत) (कि.मी.)	२२८	२००	२१५

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वेरूजु फछ्यौट प्रगति विवरण

क्र.सं.	विवरण
क.	सरकारी तर्फको बेरुजु – १ अर्व ५१ करोड फछ्यौंट हुने रकम –१७ करोड ७३ लाख (सम्परीक्षण गर्नका लागि तयार) वेरुजु फछ्यौंट प्रगति – महालेखा परिक्षकबाट सङ्गमा रहेका कुनैपनि मन्त्रालय/कार्यालयको बेरुजु फछ्यौंट नभएको *(समस्याः १०अर्व ५१ करोड वेरुजुमध्ये पर्यटन विभागको क्यासिनो तर्फको वेरुजु असूल गर्नुपर्ने १ अर्व १० करोड रहेको)*
ख.	समिति, प्रतिष्ठान, कोषतर्फको बेरुजु – २ अर्व ४४ करोड फछ्यौंट हुने रकम – २७ करोड ५६ लाख (सम्परीक्षण गर्नका लागि तयार) वेरुजु फछ्यौंट प्रगति – महालेखा परिक्षकबाट सङ्गमा रहेका कुनैपनि मन्त्रालय/कार्यालयको बेरुजु फछ्यौंट नभएको। कुमारीचोक तथा केन्द्रिय तहसिल कार्यालयबाट आ.व. ०५९/६० सम्मको १ करोड ४० लाख ९९ हजार सम्परिक्षण भई आएको। *(समस्याः पशुपति क्षेत्र विकास कोषको रु. ७३ करोड जलहरीमा सुन लगाउन खर्च गरेको रकम वेरुजु फछ्यौंट हुन नसकेको)*

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को गुनासो व्यवस्थापन स्थिति

गुनासो दर्ता भएको निकाय	जम्मा गुनासो	फछ्र्यौट संख्या	फछ्र्यौट प्रतिशत
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२५०	११५	४६
राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	१७	१०	५८.८
हेलो सरकार	१७	१३	७६.५
जम्मा	२८४	१३८	४८.६

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति- ५२ बजेट-९०	प्रदेश र स्थानीय तहसँग लागत साझेदारीमा कार्यविधि बमोजिम पर्यटकीय गन्तव्य पूर्वाधार विकास	• प्रदेश र स्थानीय तहसँग लागत साझेदारीमा कार्यविधि बमोजिम पर्यटकीय गन्तव्य पूर्वाधार विकास अन्तर्गत यस आर्थिक वर्षमा विनियोजित ९० करोड २९ लाख रकम मध्ये रु ९०,२८,४७,८४४।- (अक्षरेपी नब्बे करोड अठाइस लाख सतचालिस हजार आठ सय चौवालिस मात्र) रकम सम्बन्धित स्थानीय तहमा निकासा भएको र दायित्व बाँकी रकम अर्थ मन्त्रालयमा माग गरी पठाइएको । • हालसम्म २५ वटा पर्यटकीय पूर्वाधारको अनुगमन गरिएको।
	नारायणी नदी छेउमा walkway सहितको पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण कार्य जारी राख्ने क्रमागत चितवन	• नारायणी नदी छेउमा walkway सहितको पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५२ बजेट-९०	मुक्तिनाथ क्षेत्रमा Rescue Center तथा Master Plan बमोजिमका अन्य पर्यटकिय पूर्वाधार निर्माण कार्य जारी राख्ने क्रमागत।	Structure को कार्य सम्पन्न र Finishingको कार्य वाँकी हिउँ परेको हुनाले निर्माण कार्य हाल नभएको
	लाकुरी भन्ज्याङ्ग फुल्चोकी गुर्दुमडाडां महाभारत ट्रेल ७० कि.मि. निर्माण कार्य जारी राख्ने क्रमागत काभ्रे सिन्धुली।	१३ कि.मी. निर्माण कार्य सम्पन्न र निर्माण कार्य जारी रहेको।
	मुस्ताङ्गको लोमाङ्गथाङ्गमा एकीकृत पर्यटकीय सेवा केन्द्रको DPR तयार गरि ठेक्का आव्हान तथा २०% निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।	DPR तयारी सम्पन्न भएको र Bid Document तयारीको क्रममा रहेको।
	खसड क्षेत्रमा एकीकृत पर्यटकीय सेवा केन्द्रको DPR तयार गरि ठेक्का आवहान तथा २०% निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।	DPR को लागि स्थान छनोट नभएको।
	पोखरा वरिपरिको अन्नपूर्णमा राउण्ड ट्रेल निर्माण कार्य जारी राख्ने क्रमागत कास्की	ट्रेल निर्माण ४ कि.मी. निर्माण कार्य सम्पन्न र निर्माण कार्य जारी रहेको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५३ बजेट-९१	GHT अन्तर्गतका पदमार्ग तथा विश्रामस्थल निर्माण कार्य जारि राख्ने क्रमागत (कन्चनजङ्गा/ मकालुवरुण/मेरिपिक/मनासलु/सगरमाथा हेरिटेज/हेलम्बु लाङ्गटाङ्ग/ खारेच्छो रोल्पा/टासि लाप्चापास/रुविसभ्याली गणेश हिमाल/दुधपोखरी /जुगल हिमाल/धौलागिरी राउण्ड/धौलागिरी आइसफल/डोल्पा शे-फोस्कुण्डो यार्सा/अन्नपूर्ण निलगिरी/भैरव कुण्ड पांचपोखरी/गोसाइकुण्ड/ अपि हिमाल/माछापुच्छ्रे मार्दि हिमाल/हेलम्बु ग्रेट ट्रेल/माथिल्लो मुस्ताङ्ग ट्रेल/दामोदर कुण्ड ट्रेल/च्यो हिमाल/शिकलेश कपुचे क्षेत्र)	GHT अन्तर्गतका पदमार्ग हालसम्ममा ४१५ कि.मी. सम्पन्न भएकोमा सोमध्ये यस आर्थिक वर्षमा १५० कि.मी. सम्पन्न भएको।
	GHT अन्तर्गत ५०० कि.मि. DPR तयार गर्ने।	कार्य सम्पन्न ।
	अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी राष्ट्रिय सूचीकरण प्रणाली स्थापना गर्ने	अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी राष्ट्रिय सूची (National Designated Intagible Cultural Heritage) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९ तयार भएको तर सूचीकरण स्थापना गर्ने सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट रोक्का भई फुकुवा नभएकोले कार्यविधि नै तयार नभएको अवस्था।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५३	राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०७९ तयार गर्ने ।	संस्कृति नीतिको मस्यौदा उपर सरोकारवाला निकाय/संस्कृतिविद् र प्रदेशस्तरीय अन्तरक्रियाबाट प्राप्त राय/सुझावहरु समेत समावेश गरी नीतिलाइ अन्तिम रुप दिने कार्य भइरहेको।
नीति-५४	लुम्बिनी गुरुयोजनाका बाँकी कार्यहरु, भवन, स्युरेज, ड्रेनेज, सडक, रिभर डाइभर्सन, ल्याण्डस्केप एण्ड व्युटिफिकेशन, नहर लगायतका कार्यहरुको निर्माण चालु रहने	गुरुयोजनाका बाँकी कार्य मध्ये पहिलो फेजमा ४ वटा ठेक्कामार्फत सञ्चालित कार्यहरुको औषत ५५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको।
	लुम्बिनी गुरुयोजनाका बाँकी कार्यहरु, भवन, स्युरेज, ड्रेनेज, सडक, रिभर डाइभर्सन, ल्याण्डस्केप एण्ड व्युटिफिकेशन, नहर लगायतका कार्यहरुको निर्माण शुरु गरिने	दोस्रो फेजको बोलपत्र आव्हान भई बोलपत्रको प्राविधिक मूल्याङ्कन सम्पन्न भई आर्थिक प्रस्ताव खोल्ने चरणमा पुनरावेदन परेकोले सार्वजनिक खरिद पुनरावलोकन समितिबाट पुनःबोलपत्रको प्राविधिक मूल्याङ्कन गर्न आदेश दिएकोले पुनः बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको ।
	गौरीघाटस्थित चौघेरा सत्तल संरक्षण	कार्य सम्पन्न

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५४	गोरखनाथ क्षेत्रको गाईगोठ संरक्षण कार्य	पुरातत्व विभागबाट सम्झौता सम्पन्न भई जग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको।
	विश्वरुपा मन्दिर संरक्षण कार्य	जग खन्ने कार्य सम्पन्न, निस्किएका सामानहरुको व्यवस्थापन सम्पन्न भै मन्दिरको पहिलो तलाको कार्य सम्पन्न भई दोस्रो तलाको कार्य चालु रहेको ।
	पशुपति क्षेत्रमा रंगरोगन लगायत मर्मतकार्य	कार्यसम्पन्न
	दर्शनमार्ग (आर्यघाट-सुर्यघाट -गौरीघाट) को सम्भाव्यता तथा विस्तृत इन्जिनियरिंग अध्ययन कार्य	परामर्श लिने कार्यको लागि सम्झौता भई सम्भाव्यता तथा विस्तृत इन्जिनियरिंग अध्ययनको कार्य चालु रहेको ।
	दाफा भजनघर पुनर्निर्माण कार्य	कार्यसम्पन्न
	गुरुयोजनालाई अन्तिम रुप दिन प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने ।	मिति २०७९/८/५ को कोष सञ्चालक परिषद्को बैठक निर्णय अनुसार प्रस्तावित गुरुयोजनालाई केही संशोधन गरी नेपाल सरकार मन्त्रिपरिदबाट स्वीकृतिका लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा मिति २०८०/२/३२ मा पत्राचार गरिएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५५ बजेट-८९	कपिलवस्तु तिलौराकोटलाई विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश गर्ने आधारहरु तयार गरी प्रारम्भिक नोमिनेशन डोसिएर तयार गर्ने	• सेक्टर स्ट्राटेजी प्लान निर्माण कार्य सम्पन्न भई प्रतिवेदन प्राप्त भएको। • म्यानेजमेन्ट प्लान तयार भई प्रतिवेदन प्राप्त भएको । • नोमिनेशन डोसियर लेखन कार्यको ५० प्रतिशत प्रगति हासिल भएको ।
	बृहत्तर लुम्बिनी क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण, तिलौराकोट पुरातात्विक क्षेत्रलाई विश्वसम्पदा सूचीमा सुचिकृत गर्न वैज्ञानिक अध्ययन, नोमिनेशन डकुमेन्ट तयार गर्ने	• तिलौराकोटको गुरुयोजना तथा तिलौराकोटदेखि वाणगंगा खोला हुँदै सग्रहवासम्म जाने रिभर फ्रन्ट डेभलपमेन्ट प्लान तथा सग्रहवालाई पिस मेमोरियल पार्कको रुपमा विकास गर्ने गुरुयोजना तयार प्रतिवेदन प्राप्त भएको । सग्रहवा पुरातात्विक क्षेत्रको अवधाराणात्मक योजना निर्माण कार्य सम्पन्न भई प्राप्त भएको ।
	कपिलबस्तु तिलौराकोटको उचित संरक्षणको लागि आवश्यक जग्गा अधिग्रहण गर्ने	• जग्गा अधिग्रहण कार्य सम्पन्न।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५५ बजेट-८९	भुकम्पबाट क्षति भएका सांस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण तथा पुनर्निर्माण कार्य ९० प्रतिशत सम्पन्न गर्ने।	हालसम्म ७१० वटा सम्पदाको पुनः निर्माण कार्य सम्पन्न (पुरातत्व विभागतर्फबाट २७ वटा अन्य संघसंस्थाको १२ वटा) भएको, बाँकी सम्पदाहरुको संरक्षण तथा पुनः निर्माण कार्य भईरहेको। (बजेट रोक्काका कारण लक्षित प्रगति हासिल गर्न नसकेको ।)
	भुकम्पबाट क्षति भएका साँस्कृतिक सम्पदाहरु मध्ये ९१ वटा सम्पदाहरुको निर्माण कार्य शुरु गर्ने।	भुकम्पबाट क्षति भएका साँस्कृतिक सम्पदाहरु मध्ये ९१ वटा सम्पदाहरुको निर्माण कार्य शुरु भै ४० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको ।
	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणबाट हस्तान्तरण भई आएका १०० वर्ष पुराना २१३ वटा गुम्वाहरुको संरक्षण तथा पुनर्निर्माण कार्य शुरु गर्ने।	२६ वटा गुम्वामध्ये २ वटा पुरातत्त्व विभागको कार्यक्षेत्र भित्र नपरेको, अन्यको कार्य ५० प्रतिशत कार्य भैरहेको
	नेपालबाट अवैध रुपमा चोरी भई विदेशिएका नेपालमा उत्पति भएका पुरातात्विक वस्तुहरु फर्काउन अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।	अनधिकृत रुपमा विभिन्न समयमा नेपाल बाहिर गएका सांस्कृतिक चल सम्पदा (Moveable Cultural Properties) नेपाल फिर्ता ल्याउने सन्दर्भमा हालसम्म ८६ वटा मूर्ति तथा अन्य पुरातात्विक वस्तु फिर्ता गरीएको अन्य थप ४२ वटा Cultural Properties फर्कने क्रममा रहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५५ बजेट-८९	राष्ट्रिय महत्वको अभिलेख संरक्षण एवम् व्यवस्थापन गर्ने ।	• अभिलेखको Digitization – २,५०,००० पन्ना • अभिलेखको रासायनिक तथा भौतिक संरक्षण – ४,५०० पन्ना • अभिलेखको विवरणात्मक सूची तयार – ५,००० ठेली
नीति-५६	वायुसेवा कम्पनीहरुलाई इजाजत प्रदान गर्ने, नवीकरण लगायतका कार्यहरुमा ICT को प्रयोग गर्न सफ्टवेयर खरीद गर्ने	मन्त्रालयमा सूचीकृत कम्पनीहरुबाट RFP माग गरी मूल्याङ्कनको अन्तिम चरणमा चरणमा रहेको।
	राष्ट्रिय हवाई नीति, २०७९	*आन्तरिक छलफल कार्य भइरहेको।*
नीति-५६ बजेट-१०१	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन र नेपाल हवाई सेवा प्राधिकरण ऐन जारी भएपश्चात प्राधिकरणको पुन:संरचना गरी सेवा प्रदायक र नियामकको रुपमा छुट्टाछुट्टै निकाय स्थापना गरिने।	मन्त्रिपरिषद्मा स्वीकृतिका लागि पेश गरिएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५७ बजेट-९८	निजगढ विमानस्थलको लगानी एवं निर्माणको ढाँचा तयार गर्ने	सर्वोच्च अदालतबाट विमानस्थल निर्माण सम्बन्धमा रिट नं. ०७६-WO-०२२३ र ०७६-WO-००४८० दायर भई सो उपर अदालतबाट परमादेश जारी भएको। सो पश्चात मन्त्रिपरिषद्बाट मिति २०७९/४/२६ को निर्णयानुसार गठित विज्ञ समूहद्वारा पूर्ण क्षमताको अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणसम्बन्धी प्रतिवेदन मिति २०७९/६/२ मा सम्माननीय प्र.म.समक्ष पेश भएको।
नीति-५७ बजेट-९८	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको Construction of Road from Cargo Building to Apron	मिति २०८०/२/१४ मा निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता भई निर्माण कार्यको शुरुवात भएको। (सार्वजनिक खरिद पुनरावलोकन समिति उजुरी परेको कारण ढिलाई भएको)
नीति-५७ बजेट-९८	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा Perimeter Road निर्माण गर्ने।	मिति २०८०/२/१४ मा निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता भई निर्माण कार्यको शुरुवात भएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५७ बजेट-९८	विमानस्थलको पुरानो Runway लाई Rehabilitation गरी नयाँ Parallel Taxiway निर्माण	मिति २०८०/२/१४ मा निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता भई निर्माण कार्यको शुरुवात भएको।
नीति-५७ बजेट-९८	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा Surveillance System (Radar) जडान	विमानस्थलमा Surveillance System को जडान कार्यको लागि प्राधिकरणबाट अध्ययन कार्य भइरहेको।(उपकरण जडान कार्यको लागि पर्याप्त बजेटको व्यबस्था नभएका कारण कार्यान्वयन हुन नसकेको ।
नीति-५७ बजेट-९८	पोखरा विमानस्थलको निर्माण (Engineering Design, General Work, Insurance, Earthwork, Building)	मिति २०७९/९/१७ मा सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल “प्रचण्ड” ज्यूबाट समुद्घाटन भएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-५७ बजेट-९८	पोखरा विमानस्थल अन्तर्गत रिठ्ठेपानी डाँडा कटान र विमानस्थल संचालन	कार्य सम्पन्न ।
नीति-५७	भरतपुर विमानस्थलमा सुविधाजनक टर्मिनल निर्माण गर्ने कार्य सुरु गरिनेछ।	ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य जारी रहेको।
	नेपालगञ्ज विमानस्थलमा सुविधाजनक टर्मिनल निर्माण गर्ने कार्य सुरु गरिनेछ।	ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य जारी रहेको।
	विराटनगर विमानस्थलमा सुविधाजनक टर्मिनल निर्माण गर्ने कार्य सुरु गरिनेछ।	ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य जारी रहेको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
बजेट-९९	त्रिभुवन विमानस्थलको स्तरोन्नति गर्ने (ट्याक्सी वे, ह्याङ्गर र एप्रोन निर्माण)	त्रिभुवन विमानस्थलको स्तरोन्नति गर्ने (ट्याक्सी वे, ह्याङ्गर र एप्रोन निर्माण)तर्फ :- • ह्याङगर निर्माणको २० प्रतिशत कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेमा ३.४७% • एप्रोन निर्माणको ३५ प्रतिशत कार्य मध्ये हालसम्म २५% कार्य सम्पन्न भएको । • ट्याक्सी वे विस्तार कार्यको १५% कार्य सम्पन्न्न गर्नुपर्नेमा हालसम्म ६% भौतिक प्रगति भएको।
	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको दोस्रो टर्मिनल भवन निर्माण	• विमानस्थलमा दोस्रो टर्मिनल भवन आवश्यक नभएकाले कार्य अगाडि नबढाइएको।
बजेट-१००	धनगढी विमानस्थलको सम्भाव्यता अध्ययन	• परामर्शदाताबाट final report पेश भई स्वीकृतिको चरणमा रहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
बजेट-१००	सुर्खेतको भेरीगङ्गा रामघाट नयाँ प्रादेशिक विमानस्थल निर्माण गर्न सुरु गरिनेछ ।	वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट TOR and Scoping Document स्वीकृत भई EIA को कार्य शुरू भएको।
बजेट-८६	पर्यटन सम्बद्ध द्विपक्षीय अन्तराष्ट्रिय सम्झौताको कार्यान्वयन	अर्थ मन्त्रालयको बजेट रोक्काको कारण कार्यक्रम हुन नसकेको।
	पर्यटन सम्वद्ध निकाय तथा निजी क्षेत्रहरुसँग दिगो पर्यटन विकास सम्बन्धमा अन्तरक्रिया तथा छलफल	अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट रोक्काको कारण कार्यक्रम हुन नसकेको।
	UNDWTO को साझेदारीमा सार्कस्तरीय पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम आयोजना	नेपाल सरकार र UNWTO को संयुक्त आयोजनामा मिति २०७९/१२/१ गते देखि २०७९/१२/३ गतेसम्म Regional Workshop on Measuring Tourism in Asia and the Pacific (TSA) विषयक ३(तीन) दिने कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न भएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
बजेट-९४	दश पर्यटकीय गन्तब्यमा Free WIFI र Digital Information Display स्थापना तथा संचालन	दश गन्तव्य पहिचानको चरणमा रहेको ।
बजेट-९६	देशभरी रहेका कलावास्तुकलाका नमूना र देशको बहुआयामिक क्षेत्रहरुमा विशिष्ट योगदान पु¥याएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय व्यक्तित्वहरुको मूर्ति तयार गरी प्रतिमूर्ति संग्रहालयको रुपमा विकास गर्ने ।	गुरुयोजना तयारी कार्यको लागि TOR तयार भइसकेको तर गुरुयोजना तयारका लागि बजेट व्यवस्थापन नभएकोले सोका लागि बजेट माग गरिएको ।
	विभिन्न श्रष्टाहरुको नाममा स्थापना भएका पुरस्कार वितरण	राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक पुरस्कार२०७९-३२ जना, सत्यमोहन जोशी राष्ट्रिय पुरस्कार-१ जना गोपाल प्रसाद रिमाल राष्ट्रिय पुरस्कार-२ जना आदिकवि भानुभक्त राष्ट्रिय पुरस्कार-१ पुष्पलाल राष्ट्रिय पुरस्कार-३ जना महाकवि देवकोटा राष्ट्रिय पुरस्कार-५ जना वी.पी.कोइराला राष्ट्रिय पुरस्कार-४ जना योगमाया राष्ट्रिय पुरस्कार-१ जना भगत सर्वजित मानव मर्यादा राष्ट्रिय पुरस्कार-३ जना इतिहास शिरोमणि बाबुराम आचार्य राष्ट्रिय पुरस्कार -१ जना युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ राष्ट्रिय पुरस्कार -१ जना गरी जम्मा ५४ जना संष्टाहरुलाई पुरस्कृत गरियो ।
	विभिन्न प्रतिष्ठानहरुलाई अनुदान वितरण सम्बन्धी कार्यविधी निर्माण एवम् अनुदान वितरण	कार्यसम्पन्न।

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बक्तव्यको प्रगति

- कूल माइलस्टोन संख्या - ११७
- सम्पन्न माइलस्टोन संख्या - ३०
- कार्यान्वयन भइरहेका माइलस्टोन संख्या -८२
- कार्यान्वयन हुन नसकेका माइलस्टोन संख्या - ५

कार्यान्वयन हुन नसकेका माइलस्टोनहरू

क्र.सं.	कार्यान्वयन नभएका माइलस्टोनहरु	कार्यान्वयन नहुनुका कारण
१	अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी राष्ट्रिय सूचीकरण प्रणाली स्थापना गर्ने।	अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट रोक्का भएको।
२	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन र नेपाल हवाई सेवा प्राधिकरण ऐन जारी भए पश्चात प्राधिकरणको पुनःसंरचना गरी सेवा प्रदायक र नियामकको रुपमा छुट्टाछुट्टै निकाय स्थापना गरिने।	संघीय संसदमा विधेयक पेश भएको तर पारित हुन नसकेको । *(मन्त्रिपरिषद्मा स्वीकृतिका लागि पेश गरिएको)*
३	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा Surveillance System (Radar) जडान	बजेट व्यवस्थापन/स्रोत सुनिश्चित नभएको
४	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको दोस्रो टर्मिनल भवन निर्माणको लगानीको संभाव्यता/निर्माण ढाँचा तयार	दोस्रो टर्मिनल भवनको आवश्यक्ता तत्काल नदेखिएको ।
५	पर्यटन सम्वद्ध निकाय तथा निजी क्षेत्रहरुसँग दिगो पर्यटन विकास सम्बन्धमा अन्तरक्रिया तथा छलफल	अर्थ मन्त्रालयको पछिल्लो निर्णयबाट बजेट रोक्का भएको हुँदा हाल कार्यक्रम गर्न नसकिएको।

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

संस्कृति

- लुम्बिनी क्षेत्रमा गुरुयोजना अनुरूप कार्य भए नभएको विषयका सम्बन्धमा अध्ययन गर्न समिति गठन गरी अध्ययन प्रतिवेदन समेत प्राप्त भएको,
- पशुपति हिन्दु विश्वविद्यालय र रैथाने शिल्पकला तथा संस्कृति अध्ययन अध्यापन गर्न विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन समिति गठन र समितिबाट प्रतिवेदन पेश भइ पुन तयारी समिति गठन भएको,
- संस्कृति ऐनको मस्यौदा तयार गर्नका लागि नेपाल सरकारबाट सैद्धान्तिक सहमती प्राप्त भई मस्यौदा तयारीको क्रममा रहेको,
- इतिहास शिरोमणी बाबुराम आचार्य राष्ट्रिय पुरस्कार, आदिकवि भानुभक्त राष्ट्रिय पुरस्कार, युगकवि सिद्धिचरण राष्ट्रिय पुरस्कार, योगमाया राष्ट्रिय पुरस्कार र सत्यमोहन जोशी राष्ट्रिय पुरस्कार वितरण सम्बन्धी कार्यविधि तयार भई सोही बमोजिम यसै आ.व.मा पुरस्कार वितरण कार्य सम्पन्न भइसकेको,
- नारायणहिटी दरबार संग्रहालय अवलोकन गर्न आउनुहुने महानुभावहरुलाई मिति २०७९/११/१५ देखि अनलाइन टिकटिङ्ग कार्य शुरु गरिएको,
- अभौतिक संस्कृति (ICH Journal) को वर्ष ७, अङ्क ७, २०८० प्रकाशन गरिएको,

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

संस्कृति

- राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक प्रतिभा पुरस्कार (भाषा एवम् साहित्य विधा, सङ्गीत तथा नाट्य विधा, संस्कृति विधा, ललितकला विधा), महाकवि देवकोटा पुरस्कार, भगत सर्वजित मानव मर्यादा राष्ट्रिय पुरस्कार, वि.पि. कोइराला राष्ट्रिय पुरस्कार, गोपाल प्रसाद रिमाल राष्ट्रिय पुरस्कार, पुष्पलाल राष्ट्रिय पुरस्कार, आदिकवि भानुभक्त राष्ट्रिय पुरस्कार, शताब्दी पुरुष सत्यमोहन राष्ट्रिय पुरस्कार, युगकवि सिद्धिचरण राष्ट्रिय पुरस्कार, योगमाया राष्ट्रिय पुरस्कार र इतिहास शिरोमणी बाबुराम आचार्य राष्ट्रिय पुरस्कारहरु वितरण कार्य सम्पन्न,
- अमुर्त सांस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी राष्ट्रिय सूची (National Designated Intangible Cultural Heritage) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९ को मस्यौदा तयार गरिएको,
- अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी साझेदार संस्थाहरूको सूचीकरणका लागि सूचना आह्वान भई हालसम्म ४५ वटा संस्थाहरू सूचीकृत हुन आएको,
- विभिन्न विशिष्ट व्यक्तित्वहरूको नाममा स्थापना भएका प्रतिष्ठान वा संस्थाहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धी संक्षिप्त मापदण्ड, २०७९ बमोजिम ११ वटा क वर्गलाई १ करोड २० लाख र ख वर्गलाई ७५ लाखका दरले जम्मा ३३ वटा प्रतिष्ठान वा संस्थाहरूलाई रू २९ करोड ७० लाख अनुदान रकम निकासा गरिएको।

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

पर्यटन

- नेपाल पर्यटन पुनरुत्थान कार्ययोजना, २०७९ कार्यान्वयनमा रहेको।
- ४३ औं विश्व पर्यटन दिवस भव्यतापूर्वक मनाईएको।
- नेपाल पर्यटन बोर्डसँग सम्बन्धित कानून अध्ययन कार्यदल, २०७९ गठन गरिएको।कार्यदलको प्रतिवेदन नेपाल पर्यटन बोर्डमा रहेको।
- नेपाल भ्रमण दशक २०२३-२०३२ को सैदान्तिक स्वीकृति मन्त्रिपरिषद्बाट प्राप्त भई कार्य अघि बढेको।
- पर्वतारोहण संघले व्यवस्थापन गर्ने हिमालहरुको रोयल्टी सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयमा रायको लागि पठाइएको।
- साझा यातायात र नेपाल पर्यटन बोर्डको सहकार्यमा काठमाडौं उपत्यकाका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुमा Hop On Hop Off City Bus सेवा सञ्चालनमा ल्याईएको।
- UNWTO Regional Workshop on Measuring Tourism तीन दिने कार्यशाला गोष्ठी सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको।

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

पर्यटन

- सर्वोच्च अदालतको आदेश बमोजिम नेपालका हिमालहरुको सरसफाई र लास व्यवस्थापन सम्बन्धी तीन वर्षे रणनीतिक योजना तयार गरी सर्वोच्च अदालत समक्ष पेश गरिएको।
- पर्यटन प्रवर्द्धक सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा रहेको।
- BIMSTEC को सहयोग क्षेत्र अन्तर्गत् people-to-people contact अन्तर्गत Tourism उपक्षेत्रको Plan of Action को मस्यौदा तयार गरी सदस्य राष्ट्रहरुमा सुझावको लागि पठाइएको।
- नयाँ संघीय पर्यटन विधेयक तर्जुमाको लागि सैदान्तिक सहमति प्राप्त भई विधेयक तर्जुमाको कार्य अघि बढेको।
- नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानमा नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान गाभ्ने विषयमा अध्ययन समिति गठन भई कार्य अघि बढेको।
- पर्वतारोहण सम्बन्धी नियमावली, २०५९ मा समसामयिक संशोधनको मस्यौदा तयार गरिएको।

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

नागरिक उड्डयन

- राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रुपमा रहेको पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको मिति २०७९/९/१७ गते (१ जनवरी २०२३) देखि उद्घाटन भई सञ्चालनमा आएको।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ज्यूबाट भरतपुर आन्तरिक विमानस्थलको सुविधा सम्पन्न टर्मिनल भवन निर्माण र विमानस्थल विस्तार कार्यको लागि मिति २०७९/१२/१६ मा शिलान्यास गर्नुभएको।
- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्री माननीय सुदन किरातीज्यूबाट विराटनगर र नेपालगञ्ज विमानस्थलको टर्मिनल भवन निर्माण कार्यको शिलान्यास गर्नुभएको।
- नेपाल वायुसेवा निगमले मिति २०७९/१०/२० देखि आन्तरिक र अन्तर्राष्ट्रिय हवाई टिकट अनलाइन प्रविधि मार्फत टिकट काट्न सकिने गरी अनलाइन टिकटिङ्ग सेवाको शुरूवात गरिएको।
- त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको यात्रु आगमन कक्षतर्फ रहेको ट्रलि वेलाई सुविधाजनक बनाउन मर्मत सुधारको कार्यप्रारम्भ भएको।
- स्वीजरल्याण्ड, रूवाण्डा र इण्डोनेसियासँग द्विपक्षीय हवाई सेवा सम्झौताको अन्तिम चरणमा रहेको।

क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

<u>नागरिक उड्डयन</u>

- हवाई यातायात सम्बन्धी दायित्व र बीमा सम्बन्धी विधेयक, २०७९ को मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि प्रकृया अगाडि बढाइएको।
- माननीय मन्त्रीज्यूको नेतृत्वमा नेपालको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठनको ४१औं महासभामा सहभागिता जनाइएको।
- विभिन्न आन्तरिक विमानस्थलहरु (जुम्ला, सिमिकोट, रुकुम) को स्तरोन्नतिको लागि जग्गा प्राप्तिको कार्य प्रारम्भ भएको।
- मुस्ताङ्ग जिल्लामा दुर्घटना भएको तारा एयरको 9N-AET विमानको जाँचबुझ कार्य सम्पन्न गरी मन्त्रालयमा अन्तिम प्रतिवेदन पेश भई सार्वजनिक गरिएको।
- पोखरा विमानस्थल नजिक दुर्घटना भएको यती एयरलाइन्सको 9N-ANC विमानको जाँचबुझ कार्यको प्रारम्भिक प्रतिवेदन पेश भई मस्यौदा अन्तिम प्रतिवेदन तयारी अन्तिम चरणमा रहेको।
- धौलागिरीमा भएको हेली एभरेष्टको हेलिकप्टर दुर्घटना, ह्याम्स हस्पिटलमा भएको एयर डाइनेस्टीको हेलिकप्टर र संखुवासभामा भएको सिम्रिक एयरको हेलिकप्टर दुर्घटनाको जाँचबुझ कार्य भईरहेको।
- सोलुखुम्बुमा भएको मनाङ्ग एयरको हेलिकप्टर दुर्घटना जाँचको लागि दुर्घटना जाँच आयोग गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको।

मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समिति बैठक (२०७९/१२/५) को निर्णयहरुको प्रगति स्थिति

निर्णय	कार्य प्रगति
आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति कार्यक्रम र वजेट कार्यक्रमहरु प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै हासिल गर्नुपर्ने लक्ष्य निर्धारित समयमानै हासिल गर्ने गरी कार्यसम्पादन गर्ने, गराउने।	मन्त्रालयका महाशाखा/शाखाहरू र अन्तर्गतका निकायहरूले स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजनामा लक्षित क्रियाकलाप र सोसँग सम्बन्धित माइलस्टोनहरूको निर्धारित समयमा लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यसम्पादन गर्न, गराउन सम्बन्धित निकायहरूलाई पत्राचार गरिएको।
मन्त्रालयको समग्र वेरुजु फछ्र्यौटको अवस्था सन्तोषजनक नभएकाले सोको सुधारका लागि मन्त्रालयको आर्थिक व्यवस्थापन शाखाले अग्रसरता लिई मातहतका निकाय र प्रदेश अन्तर्गतका पर्यटन सम्बन्धी कार्यालयहरूबाट संकलित स्रेस्ता सहित वेरुजुको लगत संकलन गर्ने र फछ्र्यौटको लागि अग्रसरता लिने।	सार्वजनिक लेखा समितिबाट २०७९/३/१७ मा सबै लेखा उत्तरदायी अधिकृतहरूलाई गरिएको संपरीक्षण सम्बन्धी परिपत्रबाट संघीय सरकारको संपरीक्षण सम्बन्धी कार्य २०७९/३/१८ देखि स्थगन भएकाले यस मन्त्रालयमा कुनै पनि बेरूजु फर्छ्यौट हुन नसकेको । साथै, मन्त्रालय र अन्तर्गतको बेरूजु संपरीक्षणका लागि कागजात तयार गरी राखिएको।

मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समिति बैठक (२०७९/१२/५) को निर्णयहरुको प्रगति स्थिति

निर्णय	कार्य प्रगति
नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले हवाई सुरक्षा जाँच सम्बन्धी अनुगमन प्रतिवेदन साप्ताहिकरूपमा मन्त्रालयमा प्रतिवेदन गर्ने।	मन्त्रालयको च.नं. ७५ मिति २०७९/१२/ ७ र च.नं. १०७ मिति २०८०/३/२७ को पत्रबाट मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समितिको निर्णय कार्वान्वयन तथा कार्यान्वयन प्रगति माग गरी पत्राचार गरिएको।
नेपाल वायु सेवा निगमद्वारा प्रवाह गरिने सेवा चुस्त, दुरूस्त, छिटो छरितो एवम् गुणस्तरीय बनाई सुधारका कार्यहरूलाई अघि बढाउने र निगमलाई आर्थिक रूपमा बलियो व्यावसायिक संस्थाको रूपमा विकास गर्न अग्रसर हुने।	१) निगमले मिति २०७९/१०/२० देखि यात्रुहरुको सहजताका लागि निगमको वेवसाइट www.nepalairlines.com.np तथा e-Sewa portal मार्फत आन्तरिक र अन्तर्राष्ट्रिय हवाई टिकट किन्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। साथै, Nepal Airlines Mobile App मार्फत आन्तरिक हवाई टिकट तथा 2C2P Payment Gateway मार्फत् अन्तर्राष्ट्रिय टिकट किन्न सकिने व्यवस्था समेत गरेको छ। २) निगमले Flight Statistics application and Inventory System को अध्ययन गरेको र चाँडै प्रक्रियागत कार्य अगाडि बढाउने छ। ३) ब्यागेज ह्याण्डलिङ्ग सेवालाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाई उचित क्षतिपूर्तिको समेत व्यवस्था गरेको छ।

मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समिति बैठक (२०७९/१२/५) को निर्णयहरुको प्रगति स्थिति

निर्णय	कार्य प्रगति
धार्मिक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा प्रसिद्ध पाशुपत क्षेत्र र लुम्बिनी क्षेत्रको नियमित सरसफाई गरी स्वच्छता कायम गर्ने गरी व्यवस्था मिलाउने। कोषको आन्तरिक आय अभिवृद्धिमा जोड दिइ आर्थिक सवलीकरण उन्मुख हुने गरी कार्यसम्पादन गर्ने।	• पशुपति क्षेत्रलाई प्रमुख आकर्षक स्थल बनाउन योजनाबद्ध सरसफाई अभियानको लागि मिति २०७९/११/२७ गते शनिबारदेखि प्रत्येक शनिबार विहान ८ देखि १० बजेसम्म वृहत सरसफाई कार्यक्रम आयोजना गरी तीन महिने सरफाई अभियान सञ्चालन गर्न मिति २०७९/११/२५ को नेपाल सरकार (मा. मन्त्रीस्तर) निर्णयानुसार सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको। स्वयम्भुनाथ परिसर, बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति, ललितपुरस्थित लिटल एण्जेल स्कुल अगाडि सानो हात्तीवन क्षेत्रमा सरसफाई गर्ने कार्य सम्पन्न भइसकेको। सम्पदाहरूमा सरसफाई गर्ने कार्यलाई अभियानकै रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्य निरन्तर भइरहेको। • लुम्बिनी क्षेत्रमा नियमित सरसफाई गरी स्वच्छता कायम राख्ने कार्य चलिरहेको, थप सरसफाईको लागि अभियान संचालन गरी सरसफाईको काम शुरु भएको। लुम्बिनी विकास कोषको आन्तरिक आय बृद्धिको लागि केही शुल्कका दरहरु समयानुकुल संशोधन गर्न कार्यदल गठन भएकोमा कार्यदलले प्रतिवेदन बुझाएको, उक्त प्रतिवेदनउपर कोषको कार्यकारिणी समितिमा छलफल हुन बाँकी रहेको। कोषको आम्दानी विशेष गरी पर्यटनसँग आधारित भएको हुनाले चालु आर्थिक वर्षमा गत विगत वर्षहरुको तुलनामा केही सुधार आएको छ।

राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकमा प्रस्तावित विषयहरू

सि.नं.	प्रस्तावित विषय	समाधानका उपाय
१.	लुम्बिनी गुरूयोजनाका दायित्व सिर्जना भएका बाँकी कार्यसम्पन्न गर्न करिब रू ३ अर्ब रकम अपुग हुने	
२.	स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा सञ्चालित पर्यटन पूर्वाधार साझेदारी कार्यक्रमहरूको भुक्तानीका लागि करिब रू २ अर्ब रकम हुने	

धन्यवाद